

Kohtuasi C-800/23**Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1****Saabumise kuupäev:**

28. detsember 2023

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Rechtbank van eerste aanleg Oost-Vlaanderen, Afdeling Gent (Ida-Flandria esimese astme kohus, Genti kohtumaja, Belgia)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

15. detsember 2023

Süüdistatavad:

DRINKS 52 BVBA

NZ

Teine menetlusosaline:

Minister van Financiën

Põhikohtuasja ese

Käesolev eelotsusetaotlus on esitatud DRINK 52 BVBA ja NZ (edaspidi „süüdistatavad“) suhtes alustatud kriminaalmenetluses järgmiste tollialaste süütegude toimepanemise tõttu: aktsiisikauba ebaseaduslik valdamine kaubanduslikul eesmärgil ja selle kauba ebaseaduslik import Saksamaalt ja Madalmaadest Belgiasse, ilma et oleks tasutud Belgia aktsiis ja pakendimaks ning ilma aktsiisilao pidamise loata.

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

Käesolevas ELTL artikli 267 alusel esitatud eelotsusetaotluses palutakse tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. oktoobri 2013. aasta määruse (EL) nr 952/2013, millega kehtestatakse liidu tolliseadustik (edaspidi „liidu tolliseadustik“) artiklit 42, et teha kindlaks, kas aktsiisikauba väärtusele vastava summa väljamõistmine juhul, kui konfiskeerimisele kuuluvat kaupa ei ole

võimalik üle anda, 1) ei ole (kriminaal)karistus, vaid süüdimõistmise tsiviilõiguslik tagajärg, 2) selle saab kumuleerida rahatrahviga ja 3) seda saab kohandada.

Eelotsuse küsimused

1. Kas liidu tolliseadustiku artiklit 42 võib tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus sellised riigisisesed õigusnormid nagu tollimaksu- ja aktsiisüldseaduse (Algemene wet inzake douane en accijnzen, edaspidi „AWDA“) artikkel 220, AWDA artikli 221 lõige 1, tsiviilseadustiku (Burgerlijk Wetboek) artiklid 1382 ja 1383 ning karistusseadustiku (Strafwetboek) artiklid 44 ja 50, mille kohaselt aktsiisikauba väärtusele vastava summa väljamõistmist juhul, kui konfiskeerimisele kuuluvat kaupa ei ole võimalik esitada, ei saa ELi lepingu artikli 6 lõikes 3 osutatud liidu õiguse üldpõhimõtteid arvestades määratleda kriminaalkaristusena ega isegi sanktsioonina, vaid tegemist on süüdimõistmise tsiviilõigusliku tagajärgega?

2. Kas liidu tolliseadustiku artiklit 42 võib tõlgendada nii, et arvestades liidu õiguse üldpõhimõtteid ELi lepingu artikli 6 lõike 3 tähenduses ja eelkõige proportsionaalsuse põhimõtet, mis on sätestatud ka [Euroopa Liidu põhiõiguste] harta artikli 49 lõikes 3, ei ole sellega vastuolus sellised riigisisesed õigusnormid nagu AWDA artikkel 220, AWDA artikli 221 lõige 1, tsiviilseadustiku (Burgerlijk Wetboek) artiklid 1382 ja 1383 ning karistusseadustiku (Strafwetboek) artiklid 44 ja 50, mille kohaselt lisaks kohaldatavale rahatrahvile, mille arvutamisel kohaldatakse tasumata jäänud maksu suhtes kordajat, võib juhul, kui konfiskeerimisele kuuluvat kaupa ei ole võimalik esitada, välja mõista aktsiisikauba väärtusele vastava summa?

3. Kas liidu tolliseadustiku artiklit 42 võib tõlgendada nii, et arvestades liidu õiguse üldpõhimõtteid ELi lepingu artikli 6 lõike 3 tähenduses ja eelkõige proportsionaalsuse põhimõtet, mis on sätestatud ka harta artikli 49 lõikes 3, ei ole sellega vastuolus sellised riigisisesed õigusnormid nagu AWDA artikkel 220, AWDA artikli 221 lõige 1, tsiviilseadustiku (Burgerlijk Wetboek) artiklid 1382 ja 1383 ning karistusseadustiku (Strafwetboek) artiklid 44 ja 50, mille kohaselt olukorras, kus võib välja mõista aktsiisikauba väärtusele vastava summa juhul, kui konfiskeerimisele kuuluvat kaupa ei ole võimalik esitada, puudub liikmesriigi kohtul pädevus selle summa kohandamiseks, et võtta arvesse juhtumi konkreetseid asjaolusid, eelkõige süüdistatava rahalist olukorda?

Viidatud liidu õigusnormid

Euroopa Liidu põhiõiguste harta, artikli 49 lõige 3

Euroopa Liidu leping, artikli 6 lõige 3

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. oktoobri 2013. aasta määrus (EL) nr 952/2013, millega kehtestatakse liidu tolliseadustik, artikli 42 lõiked 1 ja 2

Viidatud riigisisese õigusnormid

Tollimaksu- ja aktsiisiüldseadus (Algemene wet inzake douane en accijnzen, edaspidi „AWDA“), artikkel 220, artikli 221 lõige 1, artikkel 265

Tsiviilseadustik (Burgerlijk wetboek), artiklid 1382, 1383 ja 1384

Karistusseadustik (Strafwetboek), artiklid 44 ja 50

Ministerieel besluit betreffende het fiscaal stelsel van drankverpakkingen onderworpen aan verpakkingsheffing en producten onderworpen aan milieutaks (ministri määrus pakendimaksuga maksustatavate joogipakendite ja keskkonnamaksuga maksustatavate toodete maksustamise korra kohta), artikkel 5

Kohtuasja asjaolude ja menetluse lühikokkuvõte

- 1 Süüdistatavate suhtes alustati 15. aprillil 2020 kriminaaluurimist tollialaste süütegude toimepanemise tõttu. Süüdistatavaid süüdistatakse nende süütegude toimepanemises, kuna nad importisid kaubanduslikul eesmärgil ebaseaduslikult Saksamaalt ja Madalmaadest Belgiasse aktsiisikaupa, nimelt 520 195,56 liitrit joogivett, 750 082,06 liitrit limonaadi ja 1772,40 liitrit siirupit.
- 2 Kõnealuse impordi käigus jäeti tasumata Belgia aktsiisid ja pakendimaks, mida tuleb asjakohaste riigisiseste õigusnormide alusel tasuda, ja süüdistatavatel puudus aktsiisilao pidamise luba. Aktsiisidest ja pakendimaksust kõrvalehoidmise tõttu said süüdistatavad märkimisväärset rahalist kasu, mille suurus on hinnanguliselt 210 523,69 eurot.
- 3 Minister van financiën (rahandusminister) nõuab, et karistusena kohaldataks rahatrahvi ja määratakse, et tasumata jäänud maksud tuleb tasuda, ning eespool nimetatud jookide konfiskeerimine.
- 4 Lisaks palub ta mõista süüdistatavatelt välja eespool nimetatud jookide väärtusele vastav summa – mis on hinnanguliselt kokku 479 966,34 eurot –, kuna seda kaupa ei saa konfiskeerida, sest süüdistatavad ei saa seda enam esitada.
- 5 Eelotsusetaotluse esitanud kohus on otsustanud esitada Euroopa Liidu Kohtule (edaspidi „Euroopa Kohus“) eelotsuse küsimused, et teha kindlaks, kas aktsiisikauba väärtusele vastava summa väljamõistmine juhul, kui konfiskeerimisele kuuluvat kaupa ei ole võimalik esitada, 1) ei ole (kriminaal)karistus, vaid süüdimõistmise tsiviilõiguslik tagajärg, 2) seda saab kumuleerida rahatrahviga ja 3) seda saab kohandada.

Põhikohtuasja poolte peamised argumendid

- 6 Süüdistatavad märgivad muu hulgas, et kui kaupa ei ole enam füüsiliselt olemas, ei ole lubamatu mitte ainult see, et neile on määratud trahv, vaid ka see, et lisaks kohustatud tasuma kauba väärtusele vastav summa (st summa, mis vastab tollijärelevalve alt välja viidud kauba väärtusele).
- 7 Teine süüdistatav viitab Euroopa Kohtu otsusele, milles on käesoleva asjaga sarnase juhtumi puhul juba sedastatud, et rikkumise eest vastutava isiku kohustus maksta lisaks rahalisele sanktsioonile kauba väärtusele vastav summa tuleb kvalifitseerida sanktsiooniks (4. märtsi 2020. aasta kohtuotsus Schenker, C-655/18, EU:C:2020:157, punkt 40, edaspidi „kohtuotsus Schenker“).

Eelotsusetaotluse põhjenduse lühikokkuvõte

- 8 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et Belgia tollialased õigusaktid ei sisalda küll õigusnormi, mille alusel võib süüdistatavatelt nõuda konfiskeerimisele kuuluva kauba väärtusele vastava summa tasumist, kuid nii toimimine on Belgia kõrgeimate kohtute praktikas üldiselt tunnustatud.
- 9 Hof van Cassatie' (Belgia kassatsioonikohus) ja Grondwettelijk Hofi (Belgia konstitutsioonikohus) praktikas on muu hulgas sedastatud, et: (i) konfiskeerimisele kuuluva kauba väärtusele vastava summa väljamõistmist ei tule kvalifitseerida mitte kriminaalkaristuseks, vaid süüdimõistva kohtuotsuse, millega nähakse ette süüteo vahendi konfiskeerimine, tsiviilõiguslikuks tagajärjeks; (ii) kauba väärtusele vastava summa väljamõistmisel tuleb kohaldada tsiviilseadustiku (Burgerlijk Wetboek) artikleid 1382 ja 1383, karistusseadustiku (Strafwetboek) artiklit 44 – millest tuleneb kriminaalkohtu pädevus – ja karistusseadustiku (Strafwetboek) artiklit 50, mis käsitleb solidaarse kahju hüvitamise kohustust mitme toimepanija puhul; (iii) kauba konfiskeerimine on AWDA artikli 221 lõikes 1 sõnaselgelt ette nähtud sanktsioon ja selle olemusest tuleneb, et süüteo toimepanijad peavad AWDA artiklis 220 nimetatud juhtudel mõistlikult arvestama sellega, et konfiskeerimisele kuuluva kauba esitamata jätmise korral võib kriminaalkohus neilt välja mõista selle väärtusele vastava summa; (iv) kauba väärtusele vastava summa väljamõistmise eesmärk ei ole süüteoga tekitatud kahju, vaid konfiskeerimisele kuuluva kauba puudumisest põhjustatud kahju hüvitamine; ning (v) kriminaalkohtul ei ole võimalik kauba väärtusele vastavat summat kohandada.
- 10 Eeltoodud kaalutlused viivad järelduseni, et süüdistatavatelt võib juhul, kui konfiskeerimisele kuuluvat kaupa ei ole enam olemas, Belgias välja mõista selle kauba väärtusele vastava summa, millele lisandub eraldi kohaldatav rahatrahv ja maksuõigusest tulenev nõue maksta ära tasumata jäetud maks.
- 11 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates ei ole Belgia tollialastes õigusaktides tehtud vahet olukorral, kus konfiskeerimisele kuuluv kaup kõrvaldatakse käibest, ja olukorra vahel, kus seda ei ole füüsiliselt olemas.

- 12 Seevastu teeb Euroopa Kohus kohtuotsuses Schenker selgelt vahet nende kahe olukorra vahel. Eelkõige on ilmne, et Euroopa Kohus aktsepteerib kauba väärtusele vastava summa väljamõistmist ainult siis, kui kaup on konfiskeeritud ja käibest kõrvaldatud. Selle kohtuotsuse punktis 44 on Euroopa Kohus nimelt märkinud, et kohustus maksta kauba väärtusele vastav summa ei olnud selle kohtuasja asjaoludel – kaup ei konfiskeeritud – proportsionaalne, ja seda olenemata asjaolust, et see sanktsioon lisandus juba eraldi määratud rahatrahvile.
- 13 Eeltoodut arvestades ei ole kindel, kas Belgia kohtupraktika on liidu õigusega kooskõlas. Seetõttu esitab eelotsusetaotluse esitanud kohus Euroopa Kohtule eespool nimetatud eelotsuse küsimused.

TÖÖDOKUMENT